

Batnfjord Vassverk SA

50 år

1968 - 2018

Forord.

I forbindelse med femtiårsjubileum mente styret for Batnfjord Vassverk SA det var på tide å få bevart vannverkets historie for ettertiden.

Oddbjørn Solenes ble spurt, og han tok utfordringen.

Historien ble første gang presentert som et foredrag Oddbjørn holdt på Batnfjord Vassverk SA sitt årsmøte, 26. april 2018.

I tillegg ble nedenstående artikkel trykket i «Gjemnes-Minne», som kom ut før jul 2018.

Oddbjørn har lagt ned stor innstas og brukt mye tid til innsamling av bakgrunnsmateriale, intervjuer, dokumentlesning, sortering og systematisering, og til sist vært forfatter for Batnfjord Vassverk SA si historie.

Batnfjord Vassverk SA retter stor takk til Oddbjørn for den store innsatsen han har lagt til grunn.

Takk også til alle andre som har bidratt med informasjon, bilder og stoff.

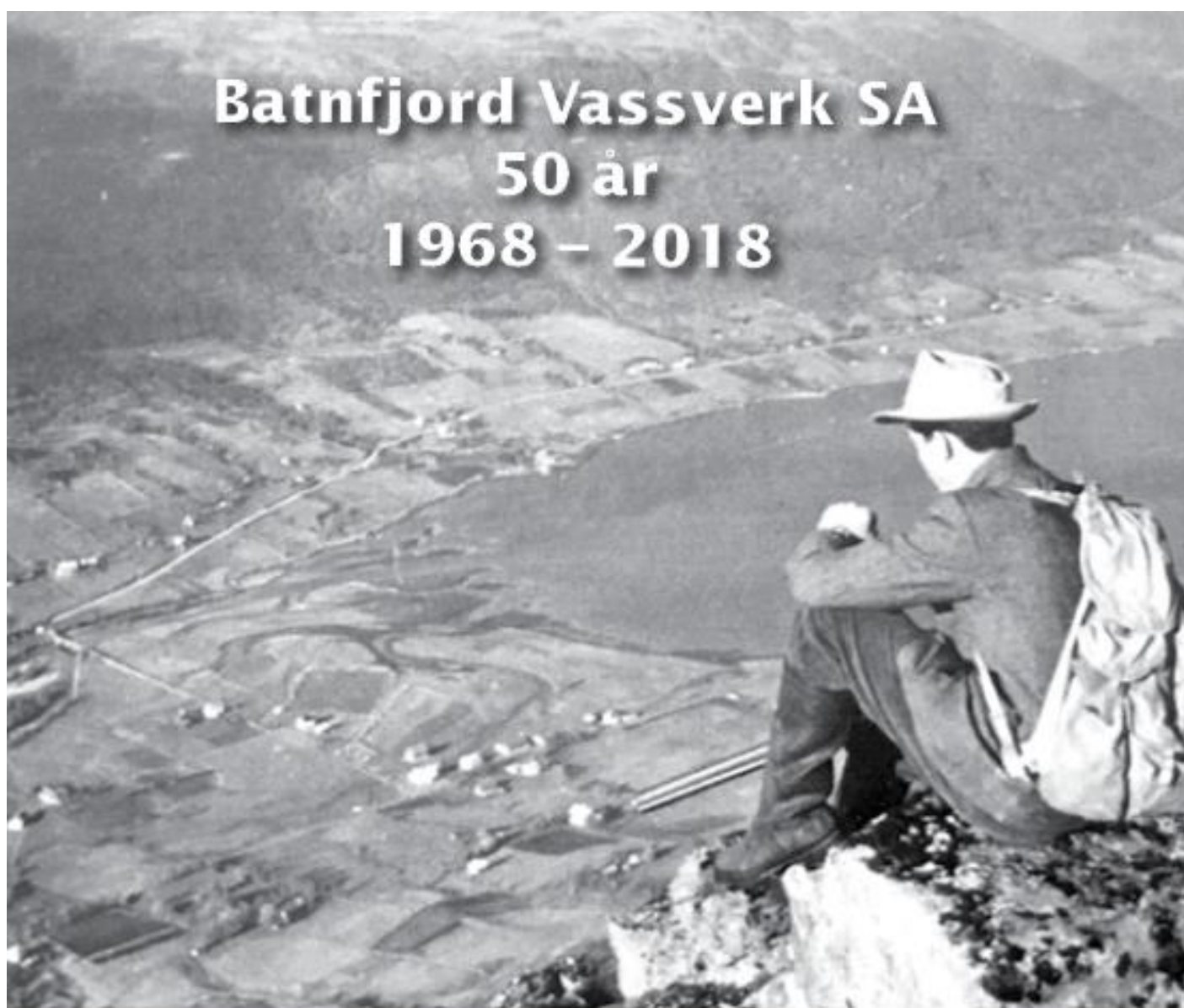
Batnfjordsøra 14.12.2018

Ola Indergård Hoftun

Batnfjord Vassverk SA

50 år

1968 – 2018

Batnfjordsøra. Bildet tatt fra Indergårdsnebbå på 1950-tallet.

I år er det 50 år siden Batnfjord Vassverk SA ble etablert.

Styret ønsket i den forbindelse at vannverkets historie ble samlet og lagt frem på årsmøte i 2018.

Oddbjørn Solenes gjorde dette arbeidet. Her er et utdrag.

I 1965 ble Øre kommune og Gjemnes kommune slått sammen til en. Angvik, Flemma og Hoem, som til da hadde tilhørt Tingvoll, ble en del

av den nye kommunen.

Ørstua hadde til da vært administrasjonssenter for Øre og Tinghaugen for Gjemnes. Etter en heftig lokalpolitisk dragkamp, ble Batnfjordsøra valgt til nytt kommunesenter.

Dette førte til stor aktivitet på Batnfjordsøra. Mange avgjørelser måtte tas raskt, på tross av lokalpolitiske kontroverser.

Nytt legekantor, med legeboliq, var

allerede på plass (1961). Det samme var ny skole (1. byggetrinn 1962). Kommunehuset stod ferdig i 1969, og i 1971 startet utbyggingen i Indergårdsfeltet. Senere kom andre sentrale bygg, og utvidelse av eksisterende.

Bygningsloven kom i 1965. Og kommunen opprettet stilling som tekniker. Per Einar Hansen ble ansatt i 50% stilling.

Til da stod private for vannforsyningen. Unntaket var et mindre vannverk i Batnfjord sentrum, som var etablert på 1930-tallet av Ole G. Indergård. Privatbrønner var anlagt med inntak fra bekker og noen fra oppkom. Det var også fellesbrønner. Noen av disse benyttet kommunen seg av. Legeboligen fikk vann fra brønn hos Olav Harstad. Skolen fra brønn på Indergård og aldersheimen fra Strand.

Vannkvaliteten var variabel, og forsyningen usikker. Men dette var vanlig på denne tiden.

Men utviklingen på Batnfjordsøra bidro til at det ble behov for å etablere et vannverk, med bedre og mer forutsigbar vannforsyning.

Temaet ble diskutert rundt mangt et kjøkkenbord i bygda.

Den 9/9-1966 ble det holdt folkemøte i Batnfjord Ungdomshus. Det var noen av bygdas ildsjeler som

stod bak møtet.

Det møtte 25 personer på møtet, som ble ledet av Jakob Harstad. Jakob Harstad var kjent som en svært kreativ og engasjert mann i bygda.

*Jakob Harstad
1909-1975*

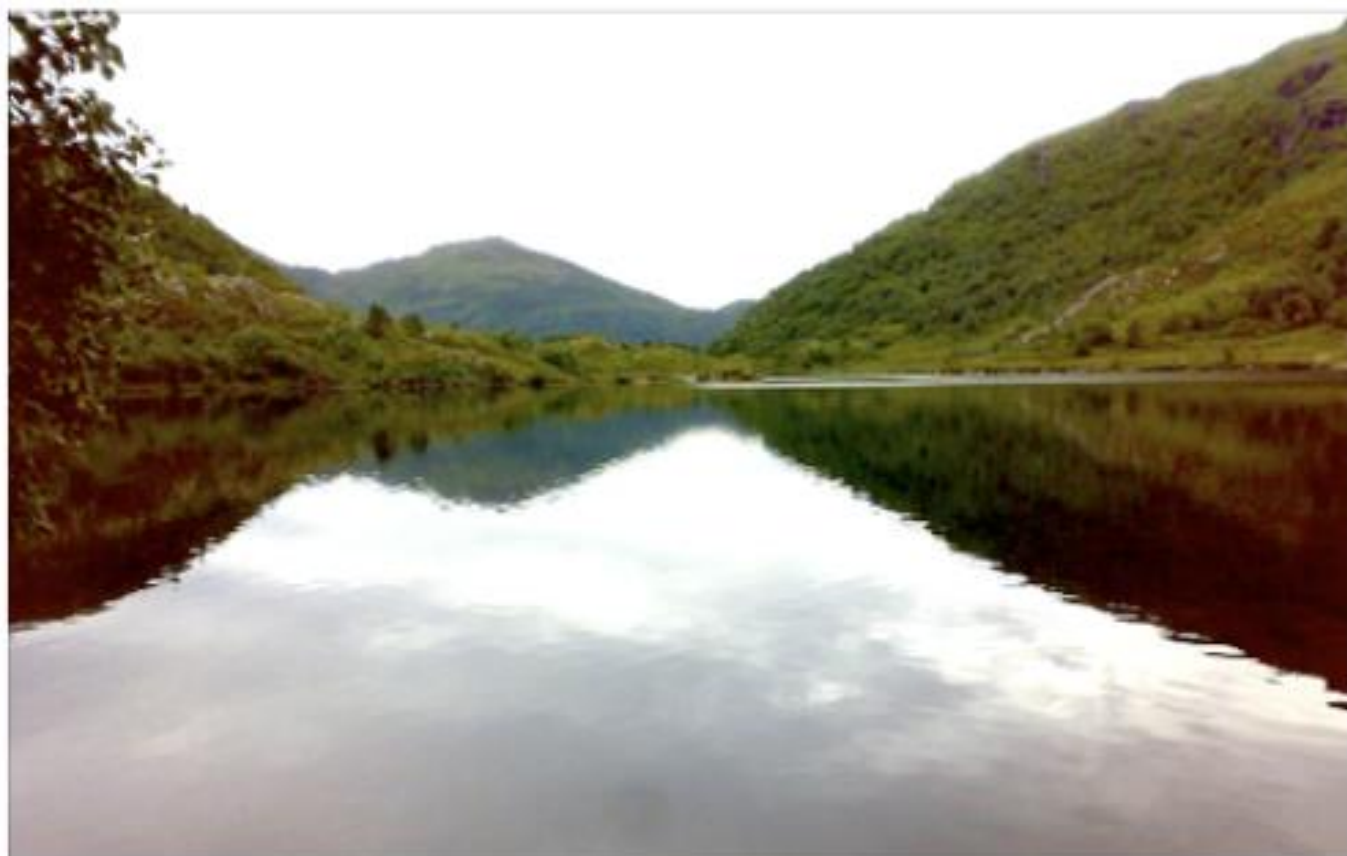
Noen personer hadde allerede, på eget initiativ, gjort undersøkelser om mulig vannkilde og finansiering. Blant disse var Ingvar Hals (lensmann) og John M. Harstad (herredsagronom), og de redegjorde for sine undersøkelser på folkemøtet.

På møtet ble det satt sammen en «nemd» på syv personer, som skulle ha som oppgave

- undersøke mulige vannkilder,
- innhente nødvendige grunneiertillatelser,
- innhente konsulentuttalelser vedrørende tekniske spørsmål,
- registrere aktuelle abonnenter, og
- utarbeide finansieringsplan- og muligheter.

De syv personene i nemda var Oskar Solenes, Arnt Astad, Anders Øren, Steffen S. Eikenæs, Audun Silseth, Andres Harstad og Kristian j. Harstad. Anders Øren ble valgt, som leder for nemda. I tillegg bidro herredsagronom og lensmann som rådgivere.

Øraelva, Astadvatnet og Silsetvatnet

Astadvatnet.

ble alle vurdert, som mulige vannkilder.

Valget falt på Astadvatnet. Og grunneierne gav tillatelse til prosjektering.

Kommunetekniker Hansen ble innleid fra kommunen i et år, for å utarbeide planer og kontrakter.

Nemda fikk 4.500,- kr fra kommunen til dekning av diverse utgifter.

Det ble gjort grundige undersøkelser av vannkilden Astadvatnet. Vannprøver ble sendt til Statens institutt for folkehelse. Folkehelseinstituttet var på befaring sammen med to ingeniører fra A. E. Olsen i Trondheim.

Kommunetekniker utarbeidet et

forprosjekt og et foreløpig kostnadsoverslag på 640.000,-kr.

Nemda arbeidet på spreng. I tillegg til tekniske løsninger, var arbeidet med rettighetsavtaler og finansieringsplan stort og møysommelig.

Det ble avholdt flere møter med grunneierne til Astadvatnet, om overdragelse av vannrettigheter.

Nemda inngikk avtale med alle grunneierne. De elleve grunneierne på Batnfjordsida fikk en erstatningssum på til sammen 23.000,-kr. De fem grunneierne på Storlandsida gav i utgangspunktet fra seg vannrettighetene vederlagsfritt. Men på grunn av avgiftsberegninger i forbindelse med tinglysning, ble det stilt krav om beregning av verdi av vannrettighetene. Denne ble satt til

Avtaler mellom Batnfjord Vassverk og grunneiere.

500,- kr for hver av de fem grunneier.

23/2-1968 ble et nytt folkemøte holdt. Der ble det redegjort for arbeidet, som nemda hadde gjort.

Det første styret ble valgt, og dermed var Batnfjord vassverk A/L lovlig etablert. Rettigheter og plikter for styret ble registrert.

Senere samme år ble Else Hals ansatt, som kasserer. Ole A. Silseth og Jakob Ellevseth ble engasjert, som revisorer.

30/3-1968 ble det avholdt ekstraordinær generalforsamling i Batnfjord ungdomshus. Førstiseks medlemmer møtte. Det ble lagt frem forslag til vedtekter. Disse ble vedtatt uten

motforslag.

Nå forelå det også medlemsliste, som viste 121.

Nemda kunne også informere om at alle grunneierne (106), som ble berørt av hovedledningsnettet, gav fri grunn. Det gjorde de også ved senere utvidelser av nettet.

Entreprenøren Astad og Skeid ble valgt som hovedentreprenør. Entreprenør Ole K. Bjerkeset fikk ansvar for en mindre del av totalprosjektet. Eternitrør og jernrør var brukt til da. Men nå hadde plastrør (PVC) kommet i produksjon. Per Einar Hansen og Steffen S. Eikenæs dro til Bergen etter invitasjon fra Rieber & sønn, som produserte plastrør. De to kom tilbake med nyttig informasjon til styret. Og slik ble Batnfjord vass-

Medlemmene i det første styret var:

Anders Øren
1921-2002
Formann

Leif Astad - 1925
Nestformann

Oskar Solenes
1917-1969

Steffen S. Eikenæs
1922-2007

Audun Silseth
1929-2017

Andres Harstad
1915-2000

Kristian J. Harstad
1914 - 1974

verk det første vannverket i landet, som valgte rør og tilhørende deler i PVC.

Astadvatnet ble, med demning, hevet ca 1 meter fra opprinnelig vannstand. Fra vannet og til sentrum ble

Astadvatnet ligger 242 meter over havet mellom Astad og Søvika. Vatnet har et areal på 97 dekar, og et nedslagsområde på ca 3 kvadratkilometer. Det har en tappekapasitet, som rikelig dekker vannverkets behov innenfor det det skal levere – Batnfjord gamle skolekrets.

det lagt 6 tommers rørledning. Fra sentrum ble det lagt rør til Bjerkeset, Løvold, Rød og Gaupset.

I tillegg ble det bygd pumpestasjoner, for trykkforsterkning, på Silset og Gaupset.

I begynnelsen av februar 1969 var store deler av anlegget ferdig. Allerede var en del av abonnentene tilknyttet. Det forelå ferdigattest 3/11-1970, og da var 80% av abonnenter tilknyttet.

Senere har det blitt gjort omlegginger og justeringer. Ledningen går i dag frem til eiendommene til Lars Gunnar Bjerkeset/Bjerkeset, Ragnhild Harstad/Løvold, Gro Naalsund og Johan Martin Gaupset/Gaupset og til familien Sagers eiendom på Blakstad. I dag er vannverkets ledning på Blakstad knyttet til kommunens ledning fra Høgset. Pumpestasjonene på Silset og Gaupset ble tatt bort i 1977, da røret ble lagt om og en fikk naturlig fall på hele nettet.

Batnfjord Vassverket hadde ikke egenkapital i starten. Noe andelskapital kom til etter hvert.

Det første byggetrinnet ble finansiert med lån fra Norges Postsparebank, sammen med Kommunalbanken, tilskudd fra Landbruksdepartementet, Gjemnes kommune, Norges Brannkasse og Romsdal Brannkasse, og andelskapital.

Arbeidet med finansiering var svært krevende. Mye av dette arbeidet var

det Anders Øren som gjorde. Blant annet reiset han til Oslo, hvor han var i møte med Landbruksdepartementet og Norges Postsparebank. Det ble sagt, og sies, at Anders Øren med sin veltalenhet, væremåte og kunnskap i stor grad bidro til at en oppnådde det en ønsket i forhold til finansiering.

I tillegg blir lensmann Hals, som på den tiden var stedlig kommisjoner for forsikringsselskapet Norges Brannkasse, nevnt.

Pumpestasjon på Silset.

Øre Sparebank ble også forespurt om lån. Men banken hadde for svak kapital til at den kunne gi lån til dette formålet. Banken sa seg likevel villig til å stå som byggelånsbank.

Kommunen gav garantier for lån både i starten og ved senere behov. Men for noen låneinstitusjoner var ikke dette nok. Noen krevde i tillegg ligningsattest fra alle de 121 abonnentene.

Kommunen gav i 1968 tilsagn om et tilskudd til dekning av eventuelle underskudd de første 6 år oppad til 10.000,-kr pr år.

I årsmeldingen 1970/71 står det «*En kan nok si at de første to til tre år vil bli heller «trange» økonomisk for vassverket, men det er all grunn til å se fremtiden lyst i møte.*»

De første årene ble, som antatt, svært vanskelige økonomisk.

Men etter hvert, som flere andelseiere kom til og antallet abonnenter økte, økte også kapitalen til et mer akseptabelt nivå.

Det synes også som økningen i vannavgift for andelene har vært på et fornuftig nivå. Ved byggestart av vannverket var det 121 andelseiere. Hver andel kostet 1.500,-kr. Og den årlige vannavgiften var på 180,-kr. I dag (2018) er det 404 andeler og 527 abonnenter. Vannavgiften er på 4.550,- kr og en andel 20.000,-kr. I 1972 ble det første overskuddet registrert.

Vannverket har gjennom årene arbeidet på en slik måte at en har opparbeidet egenkapital. En egenkapital som har gjort det mulig å investere i vannverket uten å måtte låne kapital. Renseanlegget, som kom i 1998, ble i sin helhet finansiert med en egenkapital på ca 2,5 millioner kroner.

I mange år stod styret, med formenn og medlemmer, for det meste av den daglige driften av vannverket. Dette var både administrativt

og praktisk arbeid. Ved behov ble arbeid utført av innleide.

Men etter hvert ble driften svært arbeidskrevende. Det kom stadig nye krav og forskrifter fra det offentlige, og antallet andelseiere og abonnenter økte.

Spesielt var arbeidet med renseanlegg krevende. Mange krav måtte innfris for å få anlegget godkjent. I tillegg kom arbeid med grunnervervelse for plassering av anlegget (bygning og kum) og bilveg. Under arbeidet kom det frem at kommunen ikke hadde plan for vannverk/vannforsyning for hele kommunen. Dette måtte på plass før Batnfjord Vassverk kunne få byggetillatelse. Renseanlegget stod ferdig i 1998.

Formann under dette arbeidet, Marius Flatvad, gjorde et stort og betydningsfullt arbeid. Spesielt i

Renseanlegg.

Driftsoperatør Jens Marius Harstad. Her sammen med innleid dykker.

arbeidet med avtaler. For dette fikk han en påskjønnelse under årsmøte i 1999.

Driften av renseanlegget har siden oppstarten krevd egne driftsoperatører. Vannverket hadde først avtale med Anders K. Harstad. Senere Odd Arne Halset, Magne Roy Astad og Kjetil Hestmark. I dag er det Jens Marius Harstad og Mads Aspås som er driftsoperatører.

I 2001 valgte styret å be Leif Astad, Hans A. Astad og Kristian K. Harstad om å vurdere, og eventuelt komme med forslag, til reorganisering av vannverket. Dette arbeidet tok noen år. Men i 2007 ble en reorganisering realisert. Daglig leder (Ola Hoftun) ble ansatt 1/1-2008 i 30% stilling.

I 2011, ved ekstraordinært årsmøte, ble det gjort vedtektsendringer. Vannverkets selskapsform ble endret fra AL (andelslag) til SA (sammvirkeforetak). Dette etter krav fra myndighetene.

I år, 50 år etter at vannverket ble etablert, kan en se tilbake på det store og viktige arbeidet som har blitt, og blir, gjort for å sikre vannforsyning til bygda. Ikke bare er vannforsyningen trygg og forutsigbar, men vannverket bidrar også til sikkerhet og redning med over 50 brannkummer.

Vannverket har vært preget av nøktern og ansvarlig økonomistyring, og av forutsigbar og sikker drift.

Batnfjordsøra. Bildet er tatt Dyregoddagane i 2017.

Noen enkeltpersoner, som har blitt bidratt til etablering og drift av vannverket, har blitt nevnt i dette utdraget. De fleste ikke. Spesielt alle

kvinnene, som måtte ta et ekstra tak hjemme, mens mennene var på møte eller arbeid i vannverket.

Oversikt over formenn:

- Anders Øren
- John Mareno Harstad
- Audun Silseth
- Lauritz Lange
- Peder J. Harstad
- Arnold Bjerkeset
- Odd Magne Solenes
- Magnar Røsandhaug
- Hans Asbjørn Astad
- Marius Flatvad
- Knut Furuli
- Kristoffer Skar
- Åge Ødegård (dagens)

Til lykke med 50-års drift!
Oddbjørn Solenes